

Vénás hozzáférés és folyadékpótlás

Kiadás dátuma	2019.10.01.	Jóváhagyta	Dr. Radnai Márton orvos igazgató
Következő revízió	2021.10.01.	Vonatkozik	Kivonuló eü. személyzet

Célok

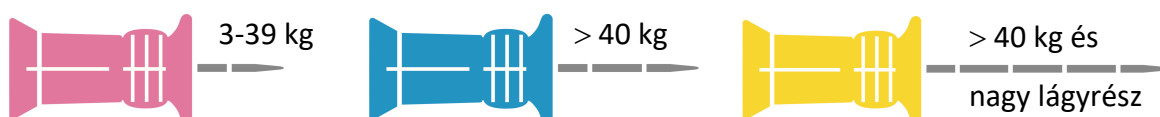
- Leírni a HEMS gyakorlatban alkalmazott vénás hozzáférési utakat.
- Leírni a folyadékpótlás alapelveit.

Perifériás véna

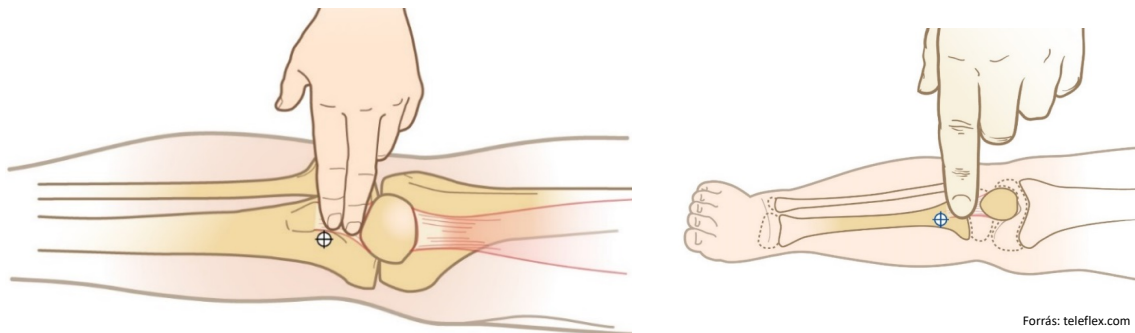
- HEMS gyakorlatban a banális eseteket leszámítva minden betegnek / sérültnek javasolt vénát biztosítani, kivéve azon gyermekeket, akik csak intranazális analgéziát igényelnek.
- Indokolt esetben egyes gyógyszerek alternatív úton is adhatók (im., in., pr., po.).
- Időkritikus sérült esetén a vénabiztosítás nem hátráltathatja a kimentést. Nem időkritikus sérültnél fájdalomcsillapítási céllal a véna még kimentés előtt megsűrűsödhet, de infúzió ilyen esetben sem javasolt, mert általában lassítja a kiemelést.
- A fertőzés esélyét bőrfertőtlenítés és a szúrandó terület tapintásának kerülése csökkenti.
- Vénaszúrásakor már előre látható perfúzorigény esetén csap is csatlakoztatandó egyből.
- Kiemelt figyelmet kell fordítani a vénakanül biztonságos rögzítésére.
- Ha lehet, kerülni kell a kanülált végtagon történő vérnyomásmérést.
- További véna(ák) biztosítása csak masszív folyadékpótlás vagy dedikált vénát igénylő gyógyszerelés esetén merül fel, önmagában súlyos állapot vagy intubáció nem indikálja.

Intraossealis bemenet (EZ-IO®)

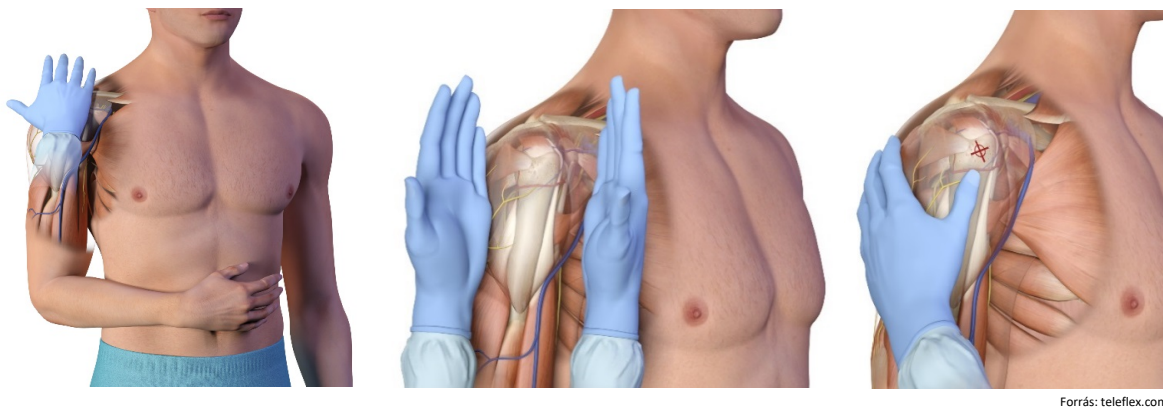
- Elsőként választandó gyermek CPR során, ha még nincs vénás hozzáférés biztosítva.
- Alternatívaként választandó minden betegnél két sikertelen perifériás vénabiztosítási kísérlet után, ha infúzió és/vagy gyógyszer adása azonnal szükséges.
- Behatolási hely kiválasztása:
  - Általában a tibia proximális vége vagy a humerusfej használandó.
  - Jártas ellátó a femur distális végét és a belbokát is fúrhatja.
  - Súlyos medence sérülés esetén a humerusfej választandó.
  - Törés, fémanyag, korábbi io. próbálkozás, helyi gyulladás kizáró ok (égés nem).
- Iniciális tűválasztást a behatolási hely, a testtömeg és a lágyrésztvastagság határozza meg. Vastag lágyrész esetén egyel nagyobb méret választandó. Humerushoz a sárga tű javasolt.

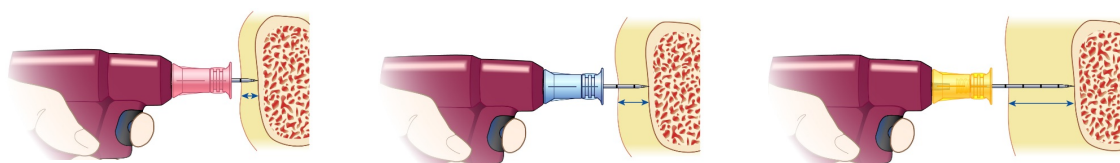
- Behatolási pont kitapintása:
  - Tibia: kinyújtott végtag. Tuberositas tibiae-től 2 cm (gyermek: 1 cm) medialisán, a tibia lapos felszínén.

- Humerus: zárt kar, hason fekvő tenyér. Acromiontól 2 cm distalisan, a tuberculum majuson.

- Kivitelezés:
  - Bőrfertőtlenítés.
  - Tű benyomása bőrön keresztül, a csontfelszín eléréséig. Ha nem látszik ki az 5 mm-es jelölés, nagyobb tű választandó.

- Csontfelszínre merőleges befűrés, enyhe nyomással.
  - Mandrin kicsavarása.
  - Ellenőrzés aspirációval.
  - Légtelenített toldat és csap csatlakoztatása.
  - Rögzítés.
  - Éber betegnél lidocain megfontolása (lásd Prehospitális analgésia SOP).
  - 5-10 ml (gyermek 2-5 ml) bólus injektálása.
- Megfelelő áramlás hiányában túlnyomás alkalmazandó vagy kézi bólusok adására kell áttérni a csaphoz csatlakoztatott 10/50 ml-es fecskendővel.

Centrális véna (Certofix® Duo HF V 920)

- Perifériás vénán vagy io. tűn nem kivitelezhető masszív folyadékpótlás esetén jön szóba.
- Proximalis (piros) száron 120 ml/perc, a distalis (kék) száron 95 ml/perc áramlás érhető el.
- A kockázat-haszon elemzés része az ellátó kanülálási tapasztalata, a beteg folyadékigénye, a kórfolyamat időkritikus volta és a szállítási idő.
- Kanülálható centrális vénák a v. femoralis, v. subclavia, és a v. jugularis interna. Mellkassérült beteg subclavia kanülálása esetén a sérült(ebb) oldal választandó.
- A kanülálást az ellátó által ismert technikával, sterilitásra törekedve kell elvégezni.

Folyadékpótlás alapelvei

- A folyadékpótlására (trauma és nem trauma) rendszeresített krisztalloid az Isolyte 500 ml.
- Az egyéb volumenhatású gyógyszerek a gyógyszersegédletben szerepelnek.
- Folyadékot bólusban kell adni, vénafenntartó infúzió alkalmazása kerülendő.
- Felnőtteknek 250 ml, gyermeknek (pubertás jelei nélkül) 10 ml/kg bólus adandó.
- Extrém helyzetben a bólusokat „folyamatosan” lehet adni, de alap esetben az ismételtről a vitális paraméterek, a perfúziós jelek (tudat, pulzusminőség, CRT, bőrhőmérséklet) és a túltöltési jelek (nyaki vénák, tüdőpangás, májpangás) alapján kell dönteni.
- Ha folyadékra nincs szükség, a branült bemosva le kell zárni. Infúzió csatlakoztatható, de beöblítés után ez is elzárandó.
- Lassú cseppszámú infúzió egyedül perfúzoros gyógyszer bemosásaként használható, noha a perfúzoros adagolás anélkül is működik, csak az első indításkor várható latencia. Bemosás nélkül adagolt szerhez (pl. szekunder transzportra átvett beteg) nem kell bemosást indítani.
- Trauma specifikumok:
  - Tiszta tudatú, beszélő sérültnek általában nincs szüksége folyadékpótlásra.
  - Kontrollált vérzés esetén a klinikum diktálta megfontolt folyadékpótlás javasolt.
  - Nem kontrollálható vérzés esetén permisszív hypotensio elve alkalmazandó, kivéve idősek, terhesek, rögzült hipertóniások, illetve gyermekek esetén. Permisszív hypotensio során a szisztolés vérnyomás célértékei:

Vezető sérülési kép	Cél BP _{sys}
Koponyasérülés	120 Hgmm
Koponyasérülés és súlyos tompa sérülés	100-110 Hgmm
Súlyos tompa sérülés	80-90 Hgmm
Penetráló sérülés	70-80 Hgmm
Penetráló sérülés sikeres thoracotomia után	60 Hgmm

- Egyéb vérzéssel járó állapotban (gastrointestinalis vérzés, postpartum vérzés stb.) a folyadékpótlás elvei megegyeznek a traumás eredetű vérzésnél leírtakkal.
- Égési sérült folyadékterápiájának specifikumai az Égés SOP-ban találhatóak. Az inzultustól számított első 2 óra folyadékigénye ml-ben: II-III° égett felszín % × ttkg fele.
- Folyadékvesztést, illetve vasoplegiát okozó kórállapotok során általában folyadékpótlás és vazóaktív terápia klinikai döntésen alapuló kombinálása szükséges.

Irodalomjegyzék

1. Spahn DR, Bouillon B, Cerny V, et al. The European guideline on management of major bleeding and coagulopathy following trauma: fifth edition. Crit Care. 2019;23:98.
2. Soar J, Nolan JP, Böttiger et al. European Resuscitation Council Guidelines for Resuscitation 2015: Section 3. Adult advanced life support. Resuscitation. 2015;95:100-47.
3. Maconochie IK, Bingham R, Eich C et al. European Resuscitation Council Guidelines for Resuscitation 2015: Section 6. Paediatric life support. Resuscitation. 2015;95:223-48.
4. Certofix® Duo HF Product Sheet.
5. Arrow® EZ IO® Intraosseous Vascular Access System – Clinical Education Resources. Retrieved 1/7/2019 from <https://www.teleflex.com/usa/en/clinical-resources/ez-io>

Verzió 3	JELEN DOKUMENTUM (2019.10.01.)
Cím	Vénás hozzáférés és folyadékpótlás
Szerzők	Dr. Hetzman T. László, Dr. Erőss Attila, Dr. Radnai Márton, Dr. Sóti Ákos, Dr. Petróczy András
Változások	<ul style="list-style-type: none"> • Új formátum, revíziós történet • Perifériás véna biztosításnál a 'no touch' technika említése • Proximalis tibia fúrási helyének meghatározása az új leirat szerint • Fúrás előtt 5 mm-es marker ellenőrzésének hangsúlyozása • Intraossealis adagolásnál kézi bólus (10/50 ml-es fecskendő) említése • Frissített képek • Gyerek bólus egységesen 10 ml/kg • Permisszív hypotensio célértékei a 2019-es európai ajánlás alapján
Verzió 2	2015.03.25.
Cím	Folyadékpótlás, iv., io., cv. hozzáférés
Szerzők	Dr. Hetzman T. László, Dr. Bukor Barbara, Dr. Sóti Ákos, Dr. Petróczy András
Verzió 1	OKTATÁSI ANYAG (2014.01.17., 2014.04.09.)
Cím	Sérültek folyadékpótlása, iv., io., cv. hozzáférés
Szerzők	Dr. Hetzman T. László, Dr. Bukor Barbara, Dr. Sóti Ákos